

Important Instructions to Candidates for Steno Test

Language	Speed	Exam Structure	Exam Duration
English/Marathi	120	Mock Dictation (1 Min) + Break (3 mins) + Actual Dictation (3 Mins) + Break (5 mins) + Keyboard Test (5 mins) + Break (5 mins) + Typing (40 mins)/(48 Mins for Divyang Candidates)	62 mins (For Divyang Candidate 70 Mins)
English/Marathi	100	Mock Dictation (1 Min) + Break (3 mins) + Actual Dictation (3 Mins) + Break (5 mins) + Keyboard Test (5 mins) + Break (5 mins) + Typing (35 mins)/(42 Mins for Divyang Candidates)	57 mins (For Divyang Candidate 64 Mins)
English/Marathi	80	Mock Dictation (1 Min) + Break (3 mins) + Actual Dictation (3 Mins) + Break (5 mins) + Keyboard Test (5 mins) + Break (5 mins) + Typing (25 mins)/(30 Mins for Divyang Candidates)	47 mins (For Divyang Candidate 52 Mins)

1. Instructions for Dictation -

1.1 The shorthand notebook will be provided to candidates for dictation. In which first 2 pages shall be used for mock dictation and later pages shall be used for actual dictation. (Please note that for evaluation of dictation only pages from 3 to 20 will be considered).

1.2 Candidates have to fill only required fields of cover page of dictation notebook.

1.3 Dictation will be given to all the candidates through audio system at the place of seating of the candidate.

1.4 Note that candidates only have to bring Pen, Pencil, Sharpner, hall ticket, original ID proof and copy of that original ID proof. (Candidates should not bring eraser to the examination hall as they are not allowed to use eraser during the test)

1.5 Candidates will be given dictation of one mock passage of one minute duration. Candidates are advised to put a cross mark on the transcribed trial passage written in the notebook, so that during the actual typing candidate will not get confused between the trial passage and actual passage.

1.6 Divyang candidates claiming Hearing Impairment category can bring their hearing aid equipment for test.

2. Instructions for Typing -

2.1 After completion of actual dictation candidates have to type the dictation on the computer provided on the same place. No candidate will be allowed to bring in his own key board.

2.2 On the provided computer after reading instructions, accept the declaration and click on "I'm ready to begin".

2.3 Keyboard layout for Marathi Typing will be Remington Marathi and for English Typing English (US) which is QWERTY keyboard layout.

2.4 Note that in Marathi typing, candidates can use only 'K' key to complete the letter and not Shift + A.

2.5 The typed text can be edited with the help of backspace key and navigation/arrow key to correct any incorrect word.

2.6 Submit button will only be enabled after the allotted time for typing is over. If not submitted, your actual typed passage will be auto submitted after allotted time.

2.7 Do not worry, in case of any technical failure as mentioned in para 2.11, you would be allowed for re login and complete typing time will be provided for test.

2.8 Candidates should not use any unnecessary special keys while typing.

2.9 Candidates themselves should ensure that Caps Lock and Scroll Lock keys are not ON.

2.10 Candidates are advised to remain seated in their seats and wait until their notebook are collected and accounted for after completion of the examination. They must not write or erase after the expiry of the allotted time for dictation.

2.11 Do's - In case of any of the following error, please be patient and contact to the invigilator:-

a)Keyboard error, **b)**Machine auto lock, **c)**Power disruption, **d)**Forced session time-out

2.12 Don'ts

a) Don't use any other key or key combination apart from those that is required to type the given text.

b) Don't enter any special character/symbol other than mentioned in the provided text.(This could skip words, lead to typing error, could be evaluated as typing mistake).

c) Don't toggle between language and keyboard inputs for any reason.

d) Don't press back space or any other key once the test is submitted and summary is displayed.

3. Candidates should not take their notebook or any page out of the examination hall.

4. Candidates shall not be permitted to leave the examination hall until the expiry of the test.

5. Any malicious activity or unfair means used in the dictation and typing test will lead to disqualification from recruitment without prejudice to any other action deemed appropriate by the Commission.

6. If there is no technical fault in the keyboard, no candidate will get keyboard replacement.

7. In spite of there being no technical fault in the keyboard if the candidate insists to replace the keyboard, the said act of the candidate will be considered as a hindrance/obstruction in the examination and action will be taken as per the provisions of the General Instructions to candidates available on website of MPSC.

Date - 19 March, 2024

Joint Secretary,
Vigilance, Policy and Research,
Maharashtra Public Service Commission

लघुलेखन चाचणीसाठी उमेदवारांना महत्त्वाच्या सूचना

भाषा	वेग	परीक्षा संरचना	परीक्षा कालावधी
इंग्रजी / मराठी	१२०	सराव श्रुतलेखन (१ मिनिट) + ब्रेक (३ मिनिटे) + वास्तविक श्रुतलेखन (३ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + कीबोर्ड चाचणी (५ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + टंकलेखन (४० मिनिटे) / (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ४८ मिनिटे)	६२ मिनिटे (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ७० मिनिटे)
इंग्रजी / मराठी	१००	सराव श्रुतलेखन (१ मिनिट) + ब्रेक (३ मिनिटे) + वास्तविक श्रुतलेखन (३ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + कीबोर्ड चाचणी (५ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + टंकलेखन (३५ मिनिटे) / (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ४२ मिनिटे)	५७ मिनिटे (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ६४ मिनिटे)
इंग्रजी / मराठी	८०	सराव श्रुतलेखन (१ मिनिट) + ब्रेक (३ मिनिटे) + वास्तविक श्रुतलेखन (३ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + कीबोर्ड चाचणी (५ मिनिटे) + ब्रेक (५ मिनिटे) + टंकलेखन (२५ मिनिटे) / (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ३० मिनिटे)	४७ मिनिटे (दिव्यांग उमेदवारांसाठी ५२ मिनिटे)

१. श्रुतलेखनासाठी सूचना -

- १.१ श्रुतलेखनासाठी उमेदवारांना लघुलेखन पुस्तिका दिली जाईल. पुस्तिकेमधील पहिली २ पाने सराव श्रुतलेखनासाठी वापरावीत आणि नंतरची पाने वास्तविक श्रुतलेखनासाठी वापरावीत. (कृपया लक्षात घ्या की श्रुतलेखनाच्या मूल्यमापनासाठी फक्त ३ ते २० पानांचा विचार केला जाईल).
- १.२ उमेदवारांनी लघुलेखन पुस्तिकेच्या मुखपृष्ठावरील फक्त आवश्यक माहिती भरावयाची आहे.
- १.३ उमेदवारांच्या बसण्याच्या ठिकाणी ऑडिओ सिस्टीमद्वारे सर्व उमेदवारांना श्रुतलेखन (Dictation) दिले जाईल.
- १.४ उमेदवारांनी चाचणीसाठी फक्त पेन, पेन्सिल, शार्पनर, हॉल तिकीट, मूळ ओळखपत्र आणि मूळ ओळखपत्राची छायांकित प्रत सोबत आणावी. (उमेदवारांना चाचणी दरम्यान खोडरबर वापरण्यास मनाई असल्यामुळे खोडरबर परीक्षा कक्षात आणू नये)
- १.५ उमेदवारांना एका मिनिटाच्या परिच्छेदाचे सराव श्रुतलेखन (Mock Dictation) दिले जाईल. लघुलेखन पुस्तिकेत उमेदवारांनी नंतर सराव परिच्छेदाच्या श्रुतलेखनावर फुली/क्रॉस चिन्ह करावे, जेणेकरून वास्तविक संगणकावर टंकलेखना दरम्यान चाचणी उतारा आणि वास्तविक उतारा यांच्यात गोंधळ होणार नाही.
- १.६ कर्णबधिर प्रवर्गाचा दावा केलेले दिव्यांग उमेदवार चाचणीसाठी स्वतःचे श्रवणयंत्र घेऊन येऊ शकतात.

२. टंकलेखनासाठी साठी सूचना -

- २.१ वास्तविक श्रुतलेखन पूर्ण केल्यानंतर उमेदवारांना ज्या ठिकाणी श्रुतलेखन घेतले आहे त्याच ठिकाणी दिलेल्या संगणकावर श्रुतलेखन टंकलिखित करावे लागेल. कोणत्याही उमेदवाराला स्वतःचा कीबोर्ड आणण्याची परवानगी दिली जाणार नाही.
- २.२ संगणकावर सूचना वाचल्यानंतर, घोषणा स्वीकारा आणि "I'm ready to begin" वर क्लिक करा.
- २.३ मराठी टंकलेखनासाठी कीबोर्ड लेआउट रेमिंगटन मराठी असेल. तसेच इंग्रजी टंकलेखनासाठी कीबोर्ड लेआउट इंग्रजी (यूएस) असेल. जे QWERTY कीबोर्ड लेआउट आहे.
- २.४ मराठी टायपिंगमध्ये अक्षर पूर्ण करण्यासाठी उमेदवार फक्त K कळ (Key) वापरू शकतात, Shift + A कळ (Key) नाही, याची उमेदवारांनी नोंद घ्यावी.
- २.५ कोणताही चुकीचा शब्द दुरुस्त करण्यासाठी बॅकस्पेस कळ (Key) आणि नेव्हिगेशन/एरो कळ (Key) चा वापर करावा.
- २.६ टंकलेखनाचा वेळ संपल्यानंतरच सबमिट बटण कार्यान्वित केले जाईल. सबमिट न केल्यास, तुमचा वास्तविक टंकलेखन केलेला उतारा विहित वेळेनंतर स्वयंचलितपणे सबमिट होईल.

२.७ परिच्छेद क्रमांक २.११ मध्ये नमूद केल्यानुसार कोणत्याही अडचणी उद्भवल्यास त्याबाबत उमेदवारांनी काळजी करू नये, तशा परिस्थितीमध्ये तुम्हाला पुन्हा लॉगिन करण्याची परवानगी दिली जाईल तसेच टंकलेखनासाठी विहित पूर्ण वेळ प्रदान केला जाईल.

२.८ टंकलेखना दरम्यान उमेदवारांनी कोणतीही आवश्यक नसलेली विशेष कळ (Special Key) वापरू नये.

२.९ उमेदवारांनी Caps Lock व Scroll Lock कळ (Key) चालू नाही याची स्वतः खात्री करावी.

२.१० टंकलेखनाचा विहित वेळ पूर्ण झाल्यानंतर उमेदवारांनी त्यांची लघुलेखन पुस्तिका समवेक्षकांनी गोळा करेपर्यंत आणि त्यांचा हिशोब होईपर्यंत प्रतीक्षा करावी व त्यांच्या जागेवर बसून रहावे. श्रुतलेखनासाठी दिलेला वेळ संपल्यानंतर उमेदवारांनी लघुलेखन पुस्तिकेत काहीही लिहू अथवा मिटवू नये.

२.११ हे करा - खालीलपैकी कोणतीही त्रुटी आढळल्यास, कृपया धीर धरा आणि समवेक्षकांशी संपर्क साधा:-
अ) कीबोर्ड त्रुटी, ब) मशीन ऑटो लॉक, क) वीज व्यत्यय, ड) स्वयंचलितरित्या चाचणीमधून बाहेर पडल्यास

२.१२ हे करू नका -

अ) दिलेला मजकूर टंकलिखित करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या कळ (Key) व्यतिरिक्त इतर कोणतीही कळ (Key) किंवा कळ संयोजन (Key Combination) वापरू नका.

ब) दिलेल्या मजकूरात नमूद केल्याखेरीज कोणतेही विशेष वर्ण/चिन्ह प्रविष्ट करू नका. त्यामुळे टंकलिखित केलेला शब्द वगळू शकतो, टंकलेखन त्रुटी होऊ शकते, टंकलेखन चूक म्हणून त्याचे मूल्यांकन केले जाऊ शकते.

क) कोणत्याही कारणास्तव भाषा आणि कीबोर्ड इनपुट दरम्यान अदला बदल करू नका.

ड) एकदा चाचणी सबमिट केल्यानंतर आणि सारांश प्रदर्शित झाल्यानंतर बॅक स्पेस किंवा इतर कोणतीही कळ (Key) दाबू नका.

३. उमेदवारांनी त्यांची लघुलेखन पुस्तिका किंवा कोणतेही पृष्ठ परीक्षा हॉलच्या बाहेर नेऊ नये.

४. परीक्षेची मुदत संपेपर्यंत उमेदवारांना परीक्षा हॉल सोडण्याची परवानगी दिली जाणार नाही.

५. उमेदवाराने श्रुतलेखन आणि टंकलेखन चाचणीमध्ये कोणतीही दुर्भावनापूर्ण कृती केल्यास किंवा अनुचित मार्ग वापरल्यास सदर उमेदवारास आयोगास योग्य वाटेल अशा इतर कोणत्याही कृतीसह पूर्वग्रह न ठेवता भरतीसाठी अपात्र ठरवले जाईल.

६. कीबोर्ड मध्ये कोणताही तांत्रिक बिघाड नसल्यास केवळ उमेदवाराच्या मागणीवरून कोणत्याही उमेदवारास कीबोर्ड बदलून मिळणार नाही.

७. कीबोर्डमध्ये तांत्रिक बिघाड नसतानाही उमेदवाराने कीबोर्ड बदलून देण्याचा आग्रह केल्यास सदर उमेदवाराचे कृत्य हे परीक्षा आयोजनामध्ये अडथळा समजण्यात येईल व अशा उमेदवारांवर आयोगाच्या संकेतस्थळावरील सर्वसाधारण सूचना मधील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल.

दिनांक - १९ मार्च, २०२४

सह सचिव,
दक्षता, धोरण व संशोधन,
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग